

HRVATSKO MUZEJSKO DRUŠTVO
HRVATSKO KNJIŽNIČARSKO DRUŠTVO
HRVATSKO ARHIVISTIČKO DRUŠTVO

ARHIVI, KNJIŽNICE, MUZEJI
Mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture

15. Seminar ARHIVI, KNJIŽNICE, MUZEJI
Mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture
Poreč, 23.-25. studenoga 2011.

TEMA: PREDMET ILI ZBIRKA: ŠTO DOKUMENTIRAMO?
- teorijske postavke, razine opisa, istraživanja, standardi, smjernice, dobra praksa, projekti, programi

ORGANIZATORI

Hrvatsko arhivističko društvo
www.had-info.hr

Hrvatsko knjižničarsko društvo
www.hkdrustvo.hr

Hrvatsko muzejsko društvo
http://www.hrmud.hr

15. seminar
ARHIVI, KNJIŽNICE, MUZEJI
moćnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture
Poreč, 23.-25. studenoga 2011.

Organizatori

Hrvatsko muzejsko društvo (glavni organizator)
Hrvatsko knjižničarsko društvo
Hrvatsko arhivističko društvo

Suorganizatori

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske znanosti
Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti
Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera, Osijek, Odsjek za informacijske znanosti
Hrvatski državni arhiv, Zagreb
Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

15. seminar
ARHIVI, KNJIŽNICE, MUZEJI
moćnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture
Poreč, 23.-25. studenoga 2011.

TEMA
PREDMET ILI ZBIRKA: ŠTO DOKUMENTIRAMO?

Srijeda, 23. studenoga

08.00-09.00 *Registracija*

09.00-09.30 **Nela Tarbuk**, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb. Muzeji bez granica: otkrivanje barokne umjetnosti

09.30-10.00 **Dubravka Osrečki Jakelić** i **Vesna Jurić Bulatović**, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb. Noć muzeja u AKM ustanovama

10.00-10.30 **Berislav Majhut**, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek u Petrinji, Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti (HIDK). Od čudnovatog do čudnog: sto godina *Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića* 1913. - 2013.

10.30-11.00 *Odmor*

11.00-11.30 **Jasna Horvat**, Ekonomski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku i **Nives Tomašević**, Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti. Eugen od Savoje: izgradbeni element romana *Bizarij* i literarno-turistička poveznica srednje-europskog kulturnog konteksta

11.30-12.00 **Zoran Velagić**, **Blanka Bunjevac** i **Martina Jošavac**, Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku, Odsjek za informacijske znanosti. Potpore nakladništvu AKM ustanova

12.00-12.30 **Josipa Selthofer**, Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku, Odsjek za informacijske znanosti. Vizualna i informacijska pismenost u arhivima, knjižnicama i muzejima: učinkovita komunikacija?

12.30-14.00 *Ručak*

14.00-15.00 **Predstavljanje postera**

15.00-16.30 **Radionice**

(1) **Pravilnici o napredovanju i stručnim zvanjima u struci: AKM perspektive**

(2) **Literarni turizam: Mrežno sučelje u funkciji turističkog posjeta uvjetovanog književnim djelom** (voditeljice: Jasna Horvat , Nives Tomašević i Drahomira Gavranović; sudjeluju: Angelina Jelinčić i Helena Sablić Tomić)

16.30-17.00 *Odmor*

17.00-18.30 **Radionice**

(1) **Pravilnici o napredovanju i stručnim zvanjima u struci: AKM perspektive**

(2) **Literarni turizam: Mrežno sučelje u funkciji turističkog posjeta uvjetovanog književnim djelom** (voditeljice: Jasna Horvat, Nives Tomašević i Drahomira Gavranović; sudjeluju: Angelina Jelinčić i Helena Sablić Tomić)

18.30-19.15 **Predstavljanje zbornika radova 14. seminara AKM**

Četvrtak, 24. studenoga

09.00-09.30 **Goran Zlodi**, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske znanosti. Katalogiziranje predmeta baštine: mogućnosti primjene [CCO](#) standarda u Hrvatskoj

09.30-10.00 **Gordon Dunisire**, freelance consultant, Edinburgh, UK. From Content Standard to RDF

10.00-10.30 **Mirna Willer**, Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti i **Ana Barbarić**, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske znanosti. Prema novom hrvatskom kataložnom pravilniku kao standardu sadržaja podataka

10.30-11.00 *Odmor*

11.00-11.30 **Sonja Špiranec** i **Tomislav Ivanjko**, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske znanosti. Predmetni jezici s korisničkim jamstvom: što možemo naučiti od folksonomija?

11.30-12.00 **Alenka Šauperl**, Filozofska fakulteta Sveučilišta v Ljubljani, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Slovenija i **Darko Knez**, Narodni muzej Slovenije, Ljubljana, Slovenija. Classification and Descriptors in Museum Documentation

12.00-12.30 **Dora Bošković**, Hrvatski povijesni muzej, Zbirka oružja, Zagreb. Muzejske klasifikacije u Hrvatskoj

12.30-14.00 *Ručak*

14.00-15.30 **Radionice**

(3) **Konzervatorsko-restauratorska radionica: Kurativna zaštita, aktivna stabilizacija ili interventni zahvat?** (voditelj: Damir Doračić)

(4) **How to Create Linked Data** (voditelji: Gordon Dunisire i Mirna Willer; sudjeluju: Goran Zlodi, Vlatka Lemić, Marijana Tomić, Drahomira Gavranović i Predrag Perožić)

15.30-16.00 *Odmor*

16.00-17.30 **Radionice**

(3) **Konzervatorsko-restauratorska radionica: Kurativna zaštita, aktivna stabilizacija ili interventni zahvat?** (voditelj: Damir Doračić)

(4) **How to Create Linked Data** (voditelji: Gordon Dunisire i Mirna Willer; sudjeluju: Goran Zlodi, Vlatka Lemić, Marijana Tomić, Drahomira Gavranović i Predrag Perožić)

17.30-18.30 **OKRUGLI STOL: Predmet ili zbirka? Preispitivanje pravilnika o dokumentaciji građe u AKM zajednici** (sudjeluju: Dubravka Osrečki Jakelić, Dora Bošković, Goran Zlodi, Vlatka Lemić i Tinka Katić)

Petak, 25. studenoga

09.00-09.30 **Tanja Buzina**, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Prvo harvestiranje hrvatskog weba: iskustva i rezultati

09.30-10.00 **Draženko Celjak i Miroslav Milinović**, Sveučilišno računski centar, Zagreb. Harvestiranje hrvatskog weba: arhitektura programskog sustava za harvestiranje i iskustva stečena njegovom upotrebom

10.00-10.30 **Željko Rajter**, Unibis, d.o.o, Zagreb. FRBR: od konceptualnog modela preko OPAC-a treće generacije do slijedeće generacije knjižničnog sustava

10.30-11.00 *Odmor*

11.00-11.30 **Tinka Katić**, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu i **Mirna Willer**, Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti. Model organizacije informacija za opis zbirki

11.30-12.00 **Vlatka Lemić**, Hrvatski državni arhiv, Zagreb. APENET projekt

12.00-12.30 **Aleksandar Kuzmanić**, Hrvatski državni arhiv, Zagreb. Formati arhivističke zajednice: EAD, EAC i EAG

12.30-14.00 *Ručak*

14.00-14.30 **Anita Papić, Tomislav Jakopec i Ivana Čadovska**, Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku, Odsjek za informacijske znanosti. Arhivske, knjižnične i muzejske zbirke u pokretu

14.30-15.00 **Mileva Stupar**, Département des Arts du spectacle, Bibliothèque nationale de France, Paris, Francuska. Performing Arts From Stage to Patrimonial Collections: the Archives and Costumes of l'illustre Théâtre

15.00-15.30 **Radovan Vrana**, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske znanosti, Zagreb. Razvoj infrastrukture za podatke e-istraživanja i položaj knjižnica u toj infrastrukturi

15.30-16.00 *Odmor*

16.00-16.30 **Kristijan Crnković**, ArhivPRO d.o.o., Koprivnica. ArhivX: platforma za izgradnju institucionalnog repozitorija

16.30- Izveštaji voditelja radionica i organizatora postera
Rasprava, zaključci.
Najava izleta: **Žminj i Pazinska grofovija – vodi Želimir**

PREDAVANJA

MUZEJ BEZ GRANICA OTKRIVANJE BAROKNE UMJETNOSTI

Nela Tarbuk
Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb
ntarbuk@muo.hr

Međunarodni projekt *Museum with no frontiers – MWNF – Discover baroque Art – DBA*, (*Muzej bez granica – Otkrivanje barokne umjetnosti*) sa sjedištem u Bruxellesu započeo je 2005. godine. Začetnica i voditeljica projekta Eva Schubert, koja je osmislila i koncept MWNF-a, svoj je život posvetila kulturološkim projektima čiji je cilj zbližavanje i prožimanje kultura i umjetnosti različitih naroda. Inicijalni sastanak održan je 2005. u Moravskoj galeriji u Brnu te je oformljen glavni tim projekta *Discover baroque Art* (DBA) koji uključuje eksperte za baroknu umjetnost iz Austrije, Hrvatske, Češke, Njemačke, Mađarske, Italije, Portugala i Slovenije. Riječ je o virtualnom kulturološkom projektu koji predstavlja barokne artefakte iz muzejskih fondusa navedenih zemalja i baroknu spomeničku baštinu *in situ*. Građa koja uključuje po pedeset muzejskih predmeta i trideset pet objekata iz svake zemlje sudionice odabrana je prema koncepciji ustanovljenoj na spomenutom inicijalnom sastanku u Brnu. Projekt *Otkrivanje barokne umjetnosti* sadrži dva temeljna nivoa: *Stalni postav cjelokupne građe* i *Izložbe generirane iz građe Stalnog postava*. Stalni postav lansiran je 21. 1. 2010. godine i nalazi se na mrežnoj stranici: www.discoverbaroqueart.org.

Hrvatsku dionicu ovoga projekta vode Muzej za umjetnost i obrt i Institut za povijest umjetnosti. Materijalna sredstva za realizaciju omogućuje Ministarstvo kulture RH, a izvršiteljice su Nela Tarbuk, muzejska savjetnica u MUO zadužena za fond baroknih artefakata u muzejima u Hrvatskoj i dr. sc. Mirjana Repanić Braun, znanstvena savjetnica u IPU, zadužena za barokne spomenike u Hrvatskoj koji su *in situ*.

NOĆ MUZEJA U AKM USTANOVAMA

Dubravka Osrečki Jakelić, Vesna Jurić Bulatović
Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb
dubravka.osrecki.jakelic@muo.hr

U organizaciji Hrvatskog muzejskog društva od 2005. godine i u Hrvatskoj se održava *Noć muzeja*. Muzeji uključeni u program na dan održavanja ostaju otvoreni od 18 sati do 1 sat poslije ponoći, a ulaz je slobodan. Prema vlastitim idejama i mogućnostima muzeji organiziraju prigodna događanja: otvorenje izložbe, koncert, performance, promocija, specijalno osmišljeno vodstvo, besplatno dijeljenje ili prigodna prodaja muzejskih publikacija i suvenira, itd. Uz *Noć muzeja* Hrvatsko muzejsko društvo izdaje programsku knjižicu s objedinjenim programima sudionika te organizira i medijsku prezentaciju.

U prvoj *Noć muzeja*, održanoj 15. prosinca 2005. u Zagrebu sa sudjelovanjem tek šest muzeja zabilježeno je 10. 000 posjetitelja. Od 2007. godine uz Zagreb *Noć muzeja* organizira se u Karlovcu, Kastvu, Osijeku, Rijeci, Splitu i Dubrovniku, ali i u drugim baštinskim ustanovama. Rekordnih 314.659 posjetitelja zabilježeno u *Noći muzeja* 2011., koja je održana u više od 70 gradova i mjesta, 160 muzeja i drugih baštinskih ustanova. Na primjeru programa *Noći muzeja* ukazat će se na oblike suradnje između arhiva, knjižnica i muzeja.

**OD ČUDNOVATOG DO ČUDESNOG:
STO GODINA ČUDNOVATIH ZGODA ŠEGRTA HLAPIĆA 1913. - 2013.**

Berislav Majhut
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek u Petrinji
Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti
bmajhut@gmail.com

Dječji roman *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* nije samo književna činjenica. Okolnost da je u jednom trenutku bio dio svih naših djetinjstava čini ga osobitom kulturološkom pojavom. Štoviše, on je tijekom stotinu godina kontinuiranog objavljivanja u hrvatskom kulturnom prostoru zadobio posebno i jedinstveno značenje.

No, da bismo ga mogli sagledati u odgovarajućem svjetlu morao se prije svega promijeniti pogled na samo djelo. Da bi *Šegrt Hlapić* mogao biti opažen ne samo kao metafora za jednostavnost, naivnost pa i djetinjastost, kako nam to vrlo očigledno često sugerira semantika svakidašnjeg govora, moralo je doći do preokreta u samom književnom poimanju tog dječjeg romana.

Hrvatska teorija dječje književnosti je morala sazreti, ponovno uzeti jedno od svojih osnovnih djela u ruke, osloboditi ga naslaga tumačenja zasnovanih najčešće na nekim postavkama posve stranim samom djelu, i postaviti ga tako da može postati točka oslonca za doslovce bezbrojne interpretativne poluge. Rad na **kritičkom** izdanju *Sabranih djela Ivane Brlić Mažuranić* pod uredničkom palicom Vinka Brešića donio je upravo takav novi pogled na *Hlapića*.

Međutim, ako smo pomislili da smo svoj dug *Hlapiću* tim znanstvenim prodorom platili ubrzo postaje jasno da nismo. *Hlapić* se odjednom razlistao u kaleidoskopu kulturnih konteksta, u širokom spektru mogućih sagledavanja. *Hlapić*, sada manje kao književno djelo a više kao kulturna činjenica, želi biti osviješten i objašnjen. Okupan u novom svjetlu on zahtijeva našu proširenu, radoznu pozornost.

2013. je godina u kojoj ćemo proslaviti stogodišnjicu prvog *Hlapićevog* objavljivanja i to je prava prilika da sami sebi osvijestimo što je *Šegrt Hlapić* donio ne samo hrvatskoj književnosti, ne samo našoj kulturi već i svakom od nas.

**EUGEN OD SAVOJE:
IZGRADBENI ELEMENT ROMANA *BIZARIJ* I LITERARNO-TURISTIČKA
POVEZNICA SREDNJE-EUROPSKOG KULTURNOG KONTEKSTA**

Jasna Horvat
Ekonomski fakultet Sveučilišta J.J. Strossmayer u Osijeku
jasna@efos.hr

Nives Tomašević
Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti
ntomasev@unizd.hr

Kulturna važnost Eugena od Savoje potvrđena je *Kazalom likova* u romanu *Bizarij* (Horvat, 2009). Navođenjem samo važnijih biografskih detalja (prirodoslovac i matematičar, vojskovođa, graditelj, kolekcionar, esteta), bjelodano je kako je njegova osobnost obilježila ne samo novčanicu od 200 kuna¹, već i cjelokupni srednje-europski kulturni kontekst. Sljedeći osnovne topografske točke pripovjedne cjeline *Zaključne veze sestrične princa Eugena od Savoje i Pijemonta* zamjetno je kako njihovo nizanje započinje Italijom (lokacijom obiteljskog podrijetla), odnosno Francuskom (mjestom rođenja), sve do Beča (mjesta službovanja), a zatim Osijeka, Sarajeva, Petrovaradina, Budimpešte i brojnih drugih prostora šire regije. I premda se Eugen od Savoje navodi osobom koja je poharala i zapalila Sarajevo prešavši put od Osijeka za jedanaest dana, brojni materijalni spomenici, prije svega oni muzejske vrijednosti, i danas svjedoče o njegovu životu te time snažno povezuju literarni predložak s turističkim sadržajima brojnih gradova koje je Eugen od Savoje izgrađivao (primjerice, po nekim pretpostavkama, njegov dvorac u Bilju konceptijski je ustrojio isti onaj arhitekt koji je projektirao njegov čuveni dvorac Bellvedere u Beču).

Turističko putovanje (virtualno, literarno i/ili fizičko) *Zaključnim vezama sestrične princa Eugena od Savoje i Pijemonta* opisanim u romanu *Bizarij*, potvrđivalo bi multikulturalnost srednje-europskog kulturnog konteksta, ali i multidisciplinarnost sadržanu u osobnosti Eugena od Savoje, kategoriju koja u posljednjim razdobljima dobiva na vrijednosti i aktualnosti.

¹ Zgrada glavnog zapovjedništva u Osijeku, građevina iz 1726. godine izgrađena po nalogu Eugena od Savoje.

POTPORE NAKLADNIŠTVU AKM USTANOVA

Zoran Velagić, Blanka Bunjevac, Martina Jošavac
Filozofski fakultet Sveučilišta J.J. Strossmayer u Osijeku
Odsjek za informacijske znanosti
zvelagic@ffos.hr

Cilj je rada analizirati uspješnost potpora Ministarstva kulture Republike Hrvatske nakladništvu AKM ustanova temeljem analize programske djelatnosti potpore knjizi u razdoblju od 2003. do 2010. godine.

U prvoj fazi rada analiziraju se sredstva dodijeljena svim nakladnicima kroz navedenu programsku djelatnost i u navedenom razdoblju. Izvješća o dodijeljenim sredstvima dostupna su na mrežnim stranicama Ministarstva kulture. U drugoj fazi rada definiraju se organizacijski oblici tvrtki i ustanova koje su primile dotaciju (komercijalni nakladnici kojima je nakladništvo primarna djelatnost, tvrtke u privatnom sektoru kojima je nakladništvo jedna od djelatnosti, znanstvene i kulturne javne ustanove kojima je nakladništvo jedna od djelatnosti, državne ustanove, različite udruge i organizacije i sl.). AKM ustanove pripadaju znanstvenim i kulturnim javnim ustanovama kojima je nakladništvo jedna od djelatnosti, te će u trećoj fazi rada pozornost biti pridana analizi dobivenih i realiziranih sredstava u tim ustanovama.

Analizom realizacije dobivenih potpora i strukture knjiga objavljenih uz programsku djelatnost potpore knjizi utvrđuje se s jedne strane odgovornost nakladnika prema dobivenim sredstvima, a s druge se uspostavlja struktura knjižnog fonda financiranog sredstvima državnog proračuna.

VIZUALNA I INFORMACIJSKA PISMENOST U ARHIVIMA, KNJIŽNICAMA I MUZEJIMA: UČINKOVITA KOMUNIKACIJA?

Josipa Selthofer

Filozofski fakultet Sveučilišta J.J. Strossmayer u Osijeku

Odsjek za informacijske znanosti

jselthofer@ffos.hr

Informacijska pismenost je skup kompetencija potrebnih u informacijskom dobu, poput prepoznavanja potrebe za informacijom, učinkovitim pronalaženjem željene informacije, njezinim vrednovanjem i korištenjem. Koncept informacijske pismenosti obuhvaća niz ostalih vrsta pismenosti, a jedna od njih je i vizualna pismenost. Pojam vizualne pismenosti je puno širi od definicije razumijevanja i korištenja slikovnih sadržaja. Ako 70% sadržaja oko sebe čovjek prima putem vida, učinkovita komunikacija vizualnih poruka snažno je sredstvo prenošenja misli i ideja. U današnjem elektroničkom okruženju moć kritičkog i vizualnog promišljanja o mnoštvu prezentiranih informacija postala je ključnom vještinom.

Vizualna se pismenost u okviru komunikacije informacijama promatra iz tri različita kuta a to su: 1) vizualizacija podataka (grafika/slika kao element komunikacije i njezine zakonitosti), 2) tipografija kao komunikacija i 3) boja, odnosno učinak fizičkih karakteristika boje na njezin psihički doživljaj u promatrača. Bolje razumijevanje učinkovite vizualne komunikacije povećava informacijsku pismenost, a time direktno utječe na sam komunikacijski proces i njegov učinak.

U radu se analizom mrežnih stranica hrvatskih arhiva, knjižnica i muzeja želi utvrditi razina vizualne pismenosti samih ustanova, a usporedbom s mrežnim stranicama sličnih ustanova u Europi utvrditi različitosti i ponuditi moguća rješenja u cilju ostvarenja učinkovitije vizualne komunikacije.

FROM CONTENT STANDARD TO RDF

Gordon Dunisire
freelance consultant, Edinburgh, UK
gordon@gordondunsire.com

Bibliographic metadata content standards, such as the ISBD: International Standard Bibliographic Description and RDA: Resource Description & Access are used to improve the coherency, completeness, and consistency of data describing information resources. This is achieved by identifying what aspects of a resource should be included, how they are related, and where data values can be found. This specification is also important for transforming bibliographic records to linked data for the Semantic Web, and using linked data in resource discovery services for cultural memory institutions. The presentation describes the representation of content standards in Resource Description Framework (RDF), the metadata data model of the Semantic Web, including the treatment of controlled vocabularies, data elements, and content rules, and discusses the role of application profiles in linked data for archives, libraries, and museums.

PREMA NOVOM HRVATSKOM KATALOŽNOM PRAVILNIKU KAO STANDARDU SADRŽAJA PODATAKA

Mirna Willer
Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti
mwiller@unizd.hr

Ana Barbarić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske znanosti
abarbari@ffzg.hr

Rad je nastavak istraživanja o budućnosti hrvatskog kataložnog pravilnika što ga autorice provode tokom posljednjih pet godina. U prvom će se dijelu ukratko prikazati dosadašnji objavljeni radovi na tu temu s prikazom prijedloga i otvorenih pitanja. U drugom će se dijelu pozicionirati temu u odnosu na zahtjeve što se postavljaju pred nacionalni kataložni pravilnik i prikazati istraživanje kataložnog pravilnika kao standarda sadržaja podataka s aspekta tehnološkog okruženja, tj. pravila za predstavljanje bibliografskih podataka kao *povezanih podataka* za semantički web. Zaključno će se predložiti dva scenarija mogućeg razvoja hrvatskog kataložnog pravilnika.

PREDMETNI JEZICI S KORISNIČKIM JAMSTVOM: ŠTO MOŽEMO NAUČITI OD FOLKSONOMIJA?

Sonja Špiranec, Tomislav Ivanjko
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za informacijske znanosti
sspiran@ffzg.hr

AKM zajednica je kroz povijest sustavno pronalazila rješenja i primjenjivala različite modele kako bi korisnicima omogućila pristup svojim zbirkama i informacijskim izvorima. Pritom su funkciju osiguravanja pristupa prema sadržaju dokumenta uglavnom ispunjavali predmetni jezici koji se primjenjuju u procesu obrade i pronalaženja informacija. Jedan od ključnih aspekata pri izgradnji predmetnog jezika i izbora nazivlja koji ga sačinjava je korisničko jamstvo koje osigurava da se rječnik korisnika odražava u predmetnom jeziku. Unatoč snažnom teorijskom utemeljenju korisničko jamstvo se u praksi često ostvaruje nasumično i *ad hoc* zbog poteškoća u sustavnom utvrđivanju korisničkog rječnika.

U tom pogledu nove mogućnosti nude folksonomije koje se generiraju iz oznaka koje sami korisnici dodjeljuju informacijskim izvorima. One bi potencijalno mogle ponuditi pojmovni aparat za izgradnju predmetnih jezika sa zadovoljavajućom korisničkim jamstvom. Navedena je mogućnost privukla zanimanje informacijske zajednice koje se očituje u brojnim kvalitativnim i kvantitativnim istraživanjima o folksonomijama i karakteristikama korisničkih oznaka, poput utvrđivanja distribucije tagova, njihove specifičnosti, kategorizacije, motivacije korisnika pri njihovom dodjeljivanju itd.

U radu će biti prikazani rezultati istraživanja nekolicine oblaka tagova (*tag clouds*) u hrvatskom web prostoru. Korisničke oznake analizirat će se s obzirom na leksičke karakteristike (npr. vrsta riječi, jednina-množina, složenost pojmova), specifičnost i zastupljene kategorije pojmova. Rezultati će se usporediti s elementima tradicionalnih pomagala i postupaka koji se odnose na predmetno označivanje, poput predmetnih oznaka. Istraživanje će po prvi puta ponuditi jedinstven uvid u obrasce korisničkog označivanja na hrvatskom web prostoru te utvrditi (ne)komplementarnost korisničkih i profesionalnih gledišta kada se radi o pronalaženju informacija prema predmetu.

KLASIFIKACIJA IN DESKRIPTORJI V MUZEJSKI DOKUMENTACIJI
KLASIFIKACIJA I DESKRIPTORI U MUZEJSKOJ DOKUMENTACIJI
CLASSIFICATION AND DESCRIPTORS IN MUSEUM DOCUMENTATION

Alenka Šauperl
Filozofska fakulteta Sveučilišta v Ljubljani
Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Slovenija
alenka.sauperl@ff.uni-lj.si

Darko Knez
Narodni muzej Slovenije
Oddelek za zgodovino in uporabno umetnost, Ljubljana, Slovenija
darko.knez@nms.si

Izvleček

Klasifikacijski sistem omogoča, da izraze oziroma z njimi označene predmete razvrščamo v večje skupine, hkrati olajša delo pri iskanju predmetov, ki imajo skupne lastnosti ali se uporabljajo za isti namen. V Sloveniji je za muzeje v veljavi *Pravilnik o seznamu zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah*, ki predpisuje osnovno klasifikacijo muzejskih predmetov in jih razvršča v 22 skupin. Za vsako klasifikacijsko skupino je bila sestavljena komisija, ki usklajuje terminologijo. Namen dela teh komisij, ki se ukvarjajo s klasifikacijo znotraj skupin muzejskih predmetov je usklajevanje terminologije na nivoju predmeta. Kot vse klasifikacije ima tudi ta točno določen namen v postopkih varstva kulturne dediščine. Klasifikacija v svoji osnovi zahteva, da je predmet uvrščen le v eno skupino, ker se na podlagi te odločitve predmet varuje. Neusklajenost terminologije zmanjšuje vrednost in uporabnost muzejske dokumentacije. Standardizacija omogoča tudi statistične vpogleds v količine in tipe gradiva ter predmetov. V slovenskih muzejih trenutno intenzivno poteka usklajevanje (poenotenje) klasifikacijskih sistemov in terminologije, hkrati pa številne institucije že uporabljajo in razvijajo svoje fasetne informacijske sisteme, vendar bo šele standardizacija terminologije omogočila njihovo kompatibilnost.

Sažetak

U Sloveniji je, za muzeje, na snazi *Uredba o popisu kategorija baštine i zaštitnim smjernicama (Pravilnik o seznamu zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah)*, koja propisuje temeljnu klasifikaciju muzejskih predmeta te ih svrstava u 22 grupe. Za svaku grupu je formirana komisija za klasifikaciju koja koordinira terminologiju. Svrha rada ovih grupa je uskladiti terminologiju na razini predmeta. Kao i svaka klasifikacija i ova ima određene namjene u postupcima zaštite kulturne baštine. Klasifikacija u osnovi zahtjeva da se predmet svrstava u samo jednu grupu, jer je na temelju te odluke zaštićen. Terminologija u slovenskim muzejima još uvijek nije usklađena, a to smanjuje vrijednost i korisnost muzejske dokumentacije. Standardizacija omogućava i izvođenje statističkih uvida u količinu i vrste grade i predmeta. Slovenski muzeji intenzivno usklađuju klasifikacijske sustave i terminologiju, istodobno mnoge institucije već koriste i razvijaju svoje fasetne informacijske sustave, ali će tek standardizacija terminologije omogućiti njihovu kompatibilnost.

Abstract

Classification system enables arrangement of terms that denote museum objects into large groups and simultaneously facilitates handling and retrieval of objects, which have common properties or are used for the same purpose. Basic classification system in museums in Slovenia is regulated with *Pravilnik o seznamu zvrsti muzejske dediščine in varstvenih usmeritvah* and divides museum objects into 22 classification groups. Within each classification group, committee was established for the review, selection of preferred terms and harmonization of terminology on the level of the individual museum object.

Classification has an important role in the preservation of cultural heritage. Each object should be placed in single classification group, which represents the basis for its preservation. Uncoordinated terminology diminishes the value and usefulness of museum documentation. Standardization of terminology enables statistical analysis of quantity and typology of museum objects. Slovenian museums are currently focusing on coordination of classification systems and terminology. At the same time many museums are developing new and specific faceted classification systems. In future, these systems may be interoperable, when standardized terminology will be in place.

MUZEJSKE KLASIFIKACIJE U HRVATSKOJ

Dora Bošković
Hrvatski povijesni muzej, Zbirka oružja, Zagreb
d.boskovic@hismus.hr

Klasifikacija muzejskih predmeta je njihovo strukturirano i hijerarhijsko grupiranje sa svrhom stvaranja kontroliranog tezaurusa fundusa muzejske građe. Zadaća klasifikacije je da uz dogovoreni i kontrolirani minimum informacija pruži prvi i univerzalan pristup muzejskom objektu, bez obzira gdje se on nalazio i bez obzira na njegovu kontekstualizaciju. Hrvatska je muzeologija postavila vrlo jasno temelje na kojima bi željela ugraditi sustav klasifikacije muzejskih predmeta u muzejsku dokumentaciju i ponudila je – kao početni korak – par klasifikacija muzejske građe koje se u velikim muzejskim sredinama primjenjuju ili bar služe kao ishodište za daljnje klasifikacije. Hrvatska muzejska legislativa vrlo je ozbiljno predvidjela upravo klasifikaciju – kroz kategorije „naziv“ i „vrsta – naziv predmeta“ - u svojim podzakonskim aktima, i njima obavezala muzejske djelatnike – stvaratelje muzejske dokumentacije, da je primjenjuju pri obradi muzejskih objekata i u stvaranju muzejskih baza podataka – inventarnih knjiga i kataloga. No legislativa nije definirala kojim bi se sustavom muzejski djelatnici trebali pri tome služiti te stoga danas imamo porazni podatak o vrlo niskoj primjeni te kategorije pri obradi muzejskih predmeta. Povezivanje muzeja i stvaranje baza podataka muzejskog fundusa Hrvatske bez tako strukturiranog prvog koraka podjele, odnosno grupiranja muzejskih predmeta, nema smisla. Naročito, budući da u okviru sklopa informacijskih znanosti više ne možemo povlačiti granice u načinu pristupa informacijama između muzeologije, arhivistike i bibliotekarstva. Jedno od rješenja bila bi UDK klasifikacija, s kojim bi se nazivlje muzejske građe uključilo u fundus AKM grupa objekata. No istovremeno sam svjesna činjenice da je to preradikalni skok – iz totalne anarhije u vrlo strogu strukturu. Moj bi prijedlog bio da se kao prvo rješenje primijeni proširena i doradana MDA klasifikacija (koju su predložili Vlatković-Zlodi u PRIRUČNIKU ZA NADZOR NAZIVLJA. [Link2](#)). MDA klasifikacija bi, po mom mišljenju, trebala biti prva / primarna razina klasifikacije nazivlja, koja bi se trebala ugraditi u aplikaciju M++ (od Ministarstva kulture financiranu aplikaciju za obradu muzejske građe) kao obavezna i nepromjenjiva struktura. Proširivanje te klasifikacijske strukture trebalo bi biti strogo kontrolirano i dozvoljeno samo uz konsenzus za to odabranih predstavnika muzejske zajednice. Samovoljno i lokalno dograđivanje klasifikacije, koje neki muzeji zahtijevaju, moglo bi se dozvoliti samo kao proizvoljna sekundarna razina klasifikacije nazivlja.

PRVO HARVESTIRANJE HRVATSKOG WEBA: ISKUSTVA I REZULTATI

Tanja Buzina
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
tbuzina@nsk.hr

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u okviru programa Hrvatski arhiv weba (HAW) od 2004. selektivno prikuplja obvezni primjerak online publikacija. Da bi se upotpunio opseg arhiviranih web-publikacija i postigla veća potpunost nacionalne zbirke Croatica, NSK u srpnju i kolovozu 2011. po prvi put harvestira sadržaje objavljene na nacionalnoj domeni hr. što podrazumijeva pobiranje svih javno dostupnih sadržaja, u zadanom vremenu.

Prije početka harvestiranja bilo je potrebno donijeti neke odluke i dogovoriti postupke. Odlučeno je da za NSK harvestiranje provodi Srce. Harvestira se cijela *.hr* domena uključivši i *com.hr* i *iz.hr* domene, bez obzira na fizičku lokaciju servera. Alat za harvestiranje je Heritrix web crawler.

Robot-pobirač konfiguriran je tako da prikuplja i web-sjedišta koja imaju selektivno restriktivne postavke. Predviđeno je da će harvestiranje trajati dva mjeseca. Dogovoreno je da dubina pobiranja bude 5, broj datoteka koje se pobiru na jednom web-sjedištu najviše 30.000, veličina datoteke do 100 MB, bez ograničenja po tipu datoteke - pobiru se sve vrste datoteka, s tim da se vanjski linkovi ne pobiru.

Najprije je obavljeno testno harvestiranje na 100 odabranih URL-ova. Od CARNet-ove DNS službe dobiven je popis aktivnih *.hr* ; *com.hr* ; *iz.hr* domena. Prije stvarnog početka harvestiranja na web-stranici NSK, HAW-a i Srca postavljena je obavijest internetskoj zajednici o namjeri provođenja harvestiranja *.hr* domene. Samo harvestiranje pokrenuto je 18. srpnja i trajalo je, uz stalni nadzor procesa, točno mjesec dana. Nakon završetka harvestiranja analizirana je uspješnost pobiranja. Predstoji još napraviti indeksiranje, omogućiti pretraživanje rezultata harvestiranja i uspostaviti interakciju rezultata harvestiranja s postojećim sučeljem za pristup web-arhivu. Rezultatima harvestiranja u prvo će vrijeme pristup biti omogućen samo unutar Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

Očekivani ishod harvestiranja vršne domene *.hr* za NSK je da bude doprinos izgradnji nacionalne zbirke Croatica, unaprijedi znanje o harvestiraju podataka s weba, uključi NSK u međunarodnu zajednicu korisnika softvera otvorenog koda Heritrix, unaprijedi saznanja o veličini i složenosti hrvatskog internetskog prostora. Utjecaj na širu društvenu/internetsku zajednicu u Hrvatskoj vjerujemo da je podizanje svijesti o potrebi čuvanja sadržaja s weba.

HARVESTIRANJE HRVATSKOG WEBA: ARHITEKTURA PROGRAMSKOG SUSTAVA ZA HARVESTIRANJE I ISKUSTVA STEČENA NJEGOVOM UPOTREBOM

Draženko Celjak, Miroslav Milinović
Sveučilišni računski centar Sveučilišta u Zagrebu
damp@srce.hr

U okviru suradnje na izgradnji i održavanju Hrvatskog arhiva Weba (HAW; <http://haw.nsk.hr>) tijekom srpnja i kolovoza 2011. godine Nacionalna i sveučilišna knjižnica (NSK) i Sveučilišni računski centar Sveučilišta u Zagrebu (Srce) proveli su prvo harvestiranje vršne .hr internetske domene. U ovom radu prezentiramo arhitekturu sustava koji je korišten za harvestiranje kao i iskustva stečena tijekom planiranja, provođenja i analize rezultata harvestiranja. Poseban naglasak stavljen je na tehničke izazove s kojima je zajednički tim Srca i NSK bio suočen.

U fazi planiranja harvestiranja najvažnije je bilo definirati opseg harvestiranja, odabrati alat za harvestiranje te procijeniti računalnu opremu potrebnu za uspješnu provedbu harvestiranja u predviđenom roku. Prilikom definiranja opsega, odnosno granica pobiranja razmatrana su pitanja poput dubine harvestiranja, tretiranja *robots.txt* datoteka, preusmjerenja s početnih stranica u .hr domeni na .com ili .net domene, pobiranja oglasa koji se prenose s vanjskih poslužitelja (npr. Google Ads) te tretiranja Facebook dodataka (npr. „svida mi se“ ili „preporučiti“). U sklopu odabira alata za harvestiranje napravljena je usporedba alata DAMP kojeg je razvilo Srce, a kojeg NSK koristi za selektivno pobiranje webova i *open source* alata Heritrix razvijenog u okviru inicijative Internet Archive. Da bi se prije punog produkcijskog harvestiranja provjerili teoretski postavljeni parametri harvestiranja te utvrdila njihova konačna vrijednost provedeno je pilot harvestiranje na uzorku od 100 web-sjedišta.

Tijekom harvestiranja pojavljivali su se problemi vezani uz restrikcije postavljene pomoću *robots.txt* datoteka, zatim uz skupljanje „beskonačnih sjedišta“ i detektiranje veza (*links*) u sadržajima koji nisu zapisani u formatu HTML. Također smo bili suočeni s problemom kojeg standardno susreću roboti – kako se nositi s web-dućanima, forumima i galerijama. Ova faza zahtjevala je i određenu interakciju s vlasnicima i održavateljima web-sjedišta.

Na kraju donosimo statističku analiza rezultata harvestiranja koja uz ostalo obuhvaća distribuciju prikupljenih tipova podataka te broja i veličine datoteka po poslužiteljima. Ove je podatke moguće usporediti s rezultatima mjerenja web prostora (<http://www.srce.hr/mwp/>) koje je ranijih godina provodilo Srce.

FRBR
OD KONCEPTUALNOG MODELA PREKO OPAC-A TREĆE GENERACIJE
DO SLIJEDEĆE GENERACIJE KNJIŽNIČNOG SUSTAVA

Željko Rajter, Leonardo Jelenković
UNIBIS d.o.o., Zagreb
unibis@unibis.hr

UNIBIS d.o.o. je razvio i 15. travnja 2011. pustio u rad vlastiti OPAC treće generacije pod nazivom VERO koji je namijenjen kako korisnicima Crolist integriranog knjižničkog sustava, tako i korisnicima integriranih knjižničkih sustava drugih stranih ili domaćih proizvođača ukoliko zadovoljavaju osnovne standarde katalogizacije (UNIMARC ili MARC21 ISO-2709).

U izlaganju se minimalno opisuje sâm proizvod, budući da se radi o standardu pretraživanja koji poštuju svi svjetski OPAC-i treće generacije. Umjesto toga razrađuje se konceptualni modeli FRBR i FRAD iz perspektive razvojnih inženjera i designera relacijske baze podataka, kako bi slušaoci lakše razumjeli praktičnu primjenu FRBR koncepta kao dosta zbunjujućeg apstraktnog modela. Uz dvije moguće arhitekture OPAC-a treće generacije, ukazuje se na trikove i skrivene mane na koje korisnici mogu naići kod nekih proizvoda koji se nazivaju FRBR-OPAC treće generacije, a sve radi lakšeg razlikovanja stvarno FRBR-iziranih sustava od kvazi FRBR-iziranih.

U drugom dijelu izlaganja govori se o mogućoj koncepciji integriranih knjižničkih sustava nove (slijedeće) generacije kao nužnom slijedu događaja nakon šire primjene OPAC-a treće generacije.

Na kraju se ukratko nabrajaju prednosti i nedostaci VERO-a u odnosu na slične sustave.

MODEL ORGANIZACIJE INFORMACIJA ZA OPIS ZBIRKI

Tinka Katić
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
tkatic@nsk.hr

Mirna Willer
Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti
mwiller@unizd.hr

U hrvatskome kulturnom prostoru, kao dijelu zajedničkoga europskoga kulturnog prostora, zamjećuje se problem dostupnosti zbirke starih knjiga korisnicima koji svojim istraživanjima obuhvaćaju čitav sustav proizvodnje, raspačavanja i upotrebe knjige u različitim društvenim, političkim i gospodarskim okruženjima, čime povijest knjige postaje multidisciplinarna znanost kojoj je u prvom planu proučavanje kulturne povijesti u cjelini. Ta istraživanja, zbog neobrađenih i neuređenih, odnosno neodgovarajuće predstavljenih zbirki u javnosti, često ometa nedostupnost podataka o zbirkama i njihovu sadržaju (jedinicama građe).

Kako bi se prevladalo opisano stanje, potrebno je osmisliti i uspostaviti učinkovit sustav organizacije informacija za upravljanje i pristup zbirkama koji će pridonositi razvoju zajedničkog informacijskog okruženja svih baštinskih ustanova. Kao moguće polazište za izgradnju takvog sustava, u ovom će se izlaganju predstaviti model organizacije informacija za opis zbirki.

Model se zasniva na konceptu opisa na razini zbirke (*An Analytical Model of Collections and their Catalogues*) M. Heaneyja, i slijedi metodologiju modeliranja primijenjenu u razvoju IFLA-inih standarda FRBR-a i FRAD-a. Definiranjem entiteta (*zbirka, katalog, mjesto, ustanova, pravila*) i njihovih odnosa (*zbirka-katalog-mjesto-ustanova-pravila; objekt-subjekt; objekt-objekt i subjekt-subjekt*) uspostavljena je struktura modela koja podržava pristup i upravljanje zbirkom dok je funkcionalnost modela određena kroz postupke korisnika (pronalaženje, identificiranje i odabir entiteta i dobivanje pristupa entitetu).

APENET PROJEKT

Vlatka Lemić
Hrvatski državni arhiv, Zagreb
vlemic@arhiv.hr

APENet (Archives Portal Europe) projekt ima za cilj izgradnju Internet portala izvornih zapisa i arhiva u Europi koji će ujedno biti i ulazna točka Europeane za arhivsko gradivo. APENet je započeo 15. siječnja 2009. godine i traje 15. siječnja 2012. godine, a uključio je 17 nacionalnih arhiva država članica EU. Namjera je APENet projekta okupiti postojeći digitalni arhivski sadržaj i učiniti ga dostupnim on-line. Na taj način izgrađena mreža državnih arhiva trebala bi omogućiti on-line dostupnost obavijesnim pomagalicama, pojedinim digitaliziranim dokumentima i podacima o fondovima i zbirkama te njihovim stvarateljima. Uz navedeno se u okviru projekta namjeravaju razviti programski alati koji bi omogućili uvoz odataka iz različitih nacionalnih i institucijskih arhivskih portala i sustava u APENet portala i Europeanu, kao i poticati arhivske ustanove na takve prinose. Do sada je testirana i objavljena on-line prva verzija Archives Portal Europe te razvijene shema za implementaciju EAD standarda na portalu i programsko rješenje APENet WP4 v.1.0.2. namijenjeno uvozu XML datoteka u portal. Portal je otvoren svim arhivskim ustanovama čiji su opisi gradiva strukturirani u skladu s međunarodnim normama za opis arhivskoga gradiva (EAD, EAC-CPF, EAG i METS ili bilo koji drugi format koji se može pretvoriti u ove).

Trenutno je u pripremi novi projekt APEX (Archives Portal Europe network of eXcellence) koji okuplja 26 nacionalnih arhiva, uključujući i Hrvatski državni arhiv, a čiji je cilj nastaviti i nadograditi rezultate APENet-a. Cilj je APEX-a proširiti, produbiti i unaprijediti postojeću inicijativu, povećanjem kvalitete i količine digitaliziranih arhivskih sadržaja u Europeani.

FORMATI ARHIVISTIČKE ZAJEDNICE: EAD, EAC I EAG

Aleksandar Kuzmanić
Hrvatski državni arhiv, Zagreb
akuzmanic@arhiv.hr

Arhivistički XML standardi za razmjenu podataka EAD, EAC i EAG nezamjenjiv su jezik komunikacije i razmjene podataka u međunarodnoj arhivističkoj praksi. EAD (Encoded Archival Description) je u uporabi već više od petnaest godina, a posljednjih su godina u uporabi i standard za razmjenu podataka o stvarateljima EAC-CPF te standard EAG za razmjenu podataka o imateljima. Arhivima koji svoje gradivo žele učiniti dostupnim izvan nacionalnog okvira te prezentirati baštinu svojih zemalja na međunarodnoj razini, standardi za razmjenu podataka idealno su rješenje za arhivistiku bez granica.

ARHIVSKE, KNJIŽNIČNE I MUZEJSKE ZBIRKE U POKRETU

Anita Papić, Tomislav Jakopec, Ivana Čadovska
Filozofski fakultet Sveučilišta J.J. Strossmayer u Osijeku
Odsjek za informacijske znanosti
apapic@ffos.hr

Fenomen zvan umreženo društvo donosi informacije ne samo u kuću nego i na dlan odnosno na prenosive ručne uređaje. Računalo omogućuje konvergenciju medija, a s evolucijom i konvergencijom tehnologije sve veća je uporaba bežičnih mreža tj. „digitalnog zraka“ koji se do prije desetak godina činio poput znanstvene fantastike. Naime, informacijska revolucija je trenutno u fazi usredotočenosti na mobilnost, a informacija postaje zajednička „globalna valuta“ u „globalnom selu“. Iako arhivske, knjižnične i muzejske digitalne zbirke mogu biti vrlo različite zajednički im je problem optimirani mobilni prikaz prilagođen za mobilne uređaje.

Rastući broj knjižnica, arhiva i muzeja u svijetu razvijaju mobilne verzije svojih mrežnih stranica na kojima nude pretraživanje kataloga i specijaliziranih baza podataka zbirki e-časopisa i e-knjiga, audio-virtualne ture kroz zbirke, usluge i zgradu u kojoj se nalaze prilagođeno za mali zaslon mobilnih uređaja. Razvoj mobilnih zbirki više je od same transformacije postojećih digitalnih zbirki u minijaturnu verziju.

U radu se razmatraju opcije uvođenja potpuno novih usluga te mogući načini privlačenja novih korisnika putem tog medija budući da je poznato da je tri puta više mobilnih uređaja nego osobnih računala u svijetu. S tim u vezi, u radu će se izložiti rezultati istraživanja stavova informacijskih stručnjaka AKM zajednice vezanih uz mobilne zbirke. Trenutno ne postoji jedinstvena sveobuhvatna razvojna strategija mobilnih zbirki, uglavnom zbog raznorodnosti mobilnih uređaja, operacijskih sustava i preglednika, međutim u radu se nastoje osvijetliti pitanja informacijske arhitekture, standarda i transkodiranja kao podloge za zajednička ishodišta u razvoju mobilnih zbirki arhiva, knjižnica i muzeja.

PERFORMING ARTS FROM STAGE TO PATRIMONIAL COLLECTIONS: THE ARCHIVES AND COSTUMES OF L'ILLUSTRE THÉÂTRE

Mileva Stupar
Département des Arts du spectacle
Bibliothèque nationale de France, Paris, Francuska
mileva.stupar@bnf.fr

The presentation will focus on the following:

- Describe how performing arts collections include various items (objects, costumes, archives and printed material) usually belonging to separate museum, archive and library collections. As a practical example, images of the Illustre Theatre collection will be shown.
- These various items being considered as one collection and one intellectual and material unit, the question is how can we treat them following MARC (with an object oriented side to it) and EAD.
- Methodology will be explained, and databases and catalogues involved will be described.
- As an answer, we endeavour to recreate unity through one only screen. Conditions to this realisation are to enable a dialogue between databases and metadata to make users' access to collections easier and respect ISAD(G) recommendations.
- A solution has been found in the data.bnf.fr project: creating web pages, accessible from the surface Web, with the software harvesting our databases and external databases in the deep web (thanks to an Archival resource key system).

From one single page, one can get a global view of the collection, and by following links enter different catalogues and get more information. This realization is closely linked to the FRBR-ization of our data and their expression in RDF. The ARK system guarantees solid and non ambiguous information contents, and matches criteria required in the Semantic Web context.

A short presentation of the project (in French) is available at <http://data.bnf.fr/about>

RAZVOJ INFRASTRUKTURE ZA PODATKE E-ISTRAŽIVANJA I POLOŽAJ KNJIŽNICA U TOJ INFRASTRUKTURI

Radovan Vrana
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za informacijske znanosti
rvrana@ffzg.hr

U radu su predstavljene dvije međusobno povezane teme: razvoj infrastrukture za podatke znanstvenih istraživanja i položaj knjižnica u toj infrastrukturi, odnosno, pružanje podrške znanstvenicima u obavljanju njihovih istraživačkih zadataka. Prvu temu najčešće povezujemo sa sveučilištima, koja su jedan od najvrjednijih resursa svake države. Na njima se odvijaju znanstvena istraživanja čiji se rezultati primjenjuju u različitim segmentima razvoja društva. Kako bi sadržaji koji nastaju znanstvenim istraživanjima postali i ostali dostupni, potrebno je izgraditi infrastrukturu koja će pomoći u upravljanju tim sadržajima.

Uz informacijsku i komunikacijsku tehnologiju, infrastruktura za podršku znanstvenim istraživanjima uključuje i ljudske i organizacijske potencijale potrebne za izvođenje usluga i aktivnosti poput edukacije znanstvenika, te upravljanje tehničkom podrškom koja čini IT okolinu i znanstvene alate koji su u njoj integrirani, te provedbu skrbi i očuvanje podataka (Lynch, 2008). Dio ovih zadataka na sebe preuzimaju ili će preuzeti knjižnice, koje su ujedno druga tema ovoga rada.

Dosadašnji položaj knjižnica koje su imale svojevrsni monopol u pristupu informacijama se promijenio, te se je pojavila nova konkurencija u obliku drugih vrsta knjižnica, izdavača, komercijalnih tvrtki, računalnih centara, znanstvenih ustanova i osoblja (Gold, 2003). Kako bi učvrstile svoj položaj u akademskoj zajednici, knjižnice će morati razviti ili poboljšati partnerstva sa znanstvenicima kojima će pomoći u skrbi o pisanim rezultatima njihovih istraživanja u što su uključeni i podaci znanstvenih istraživanja, te se aktivnije angažirati u pronalaženju onih područja znanstvenih istraživanja kojima je potrebno znanje knjižničara.

ArhivX
PLATFORMA ZA IZGRADNJU INSTITUCIONALNOG REPOZITORIJA

Kristijan Crnković
ArhivPRO d.o.o.
info@arhivpro.hr

Kada smo prije četiri godine dobili priliku da za koprivničku Gradsku knjižnicu izradimo softver kojim ćemo na webu prikazivati digitaliziranu knjižnu građu, shvatili smo da za prikaz digitalizirane građe postojeći CMS sustavi korišteni za izradu web stranica arhiva, knjižnica i muzeja nisu dovoljno dobri. Proučili smo nekoliko "open source" sustava za izgradnju repozitorija i odlučili krenuti u razvoj vlastitog softvera pod nazivom ArhivX koji će postati kooperativno okruženje u kojemu se poslovi digitalizacije i obrade građe odvijaju u fazama te su u velikoj mjeri automatizirani.

Objedinivši administrativni i prezentacijski dio sustava, korisnicima smo stavili na raspolaganje niz vrlo učinkovitih mehanizama kojima mogu samostalno graditi digitalne zbirke, virtualne izložbe te vršiti povezivanje i izmjenu podataka s bilo kojim muzejskim, knjižničnim ili arhivskim sustavom. Važno je napomenuti da sustav funkcionira prema OAI-PMH standardu, te u svojoj osnovi sadrži modul za povezivanje i pripremu podataka za Europeanu.

U izlaganju će biti prikazano kako smo razvoj ArhivX sustava usmjerili prema rješavanju realnih potreba arhiva, knjižnica i muzeja prilikom obrade i prikaza digitalizirane građe te potrebu izgradnje institucionalnih repozitorija.

RADIONICE

LITERARNI TURIZAM MREŽNO SUČELJE U FUNKCIJI TURISTIČKOG POSJETA UVJETOVANOG KNJIŽEVNIM DJELOM

Pripremile

Jasna Horvat, Nives Tomašević, Drahomira Gavranović

Radionica će navesti pretpostavke mrežnog sučelja koje prezentira književne uratke jednog kulturnog identiteta, kao i zahtjeve kojima mora udovoljiti isto kako bi rezultiralo turističkim posjetom. Analizirat će neke postojeće mrežne stranice literarnog turizma (n. pr. <http://www.literarytourism.co.za/>), te će se od polaznike radionice zahtijevati prijedlozi vezani uz konstruiranje izbornika srodnog mrežnog sučelja koje bi bilo u funkciji turističkog posjeta Hrvatskoj uvjetovanog književnim djelom/djelima.

Pristupnici bi trebali izabrati izbornik (naslovnica, odredišta, autori, izdanja, djela, kritike, kontakt), koji bi zatim sadržajno osmislili, a svaki od prijedloga i elaborirali. Konačnom raspravom radionica bi ponudila sadržaj budućeg literarno-turističkog portala, kao i adrese institucija na koje bi se ovaj prijedlog uputio kao sadržaj eventualnog budućeg projekta.

Literatura

1. A driving force for urban tourism / ed. by Daniela Angelina Jelinčić. Zagreb: Institute for International Relations, 2001.
2. Bhandari, Kalyan. Touristification of cultural resources: A case study of Robert Burns. // *Tourism* 56, 3(2008), 283-293.
3. Buchmann, Anne; Moore, Kevin; Fisher, David. Experiencing film tourism – authenticity & fellowship. // *Annals of tourism research* 37, 1(2010), 229-248.
4. Desforges, Luke. Traveling the World: identity and travel biography. // *Annals of tourism research* 27, 4(2000), 926-945.
5. Fawcett, Clare; Cormack, Patricia. Guarding authenticity at literary tourism sites. // *Annals of tourism research* 28, 3(2001), 686-704.
6. Herbert, David. Literary places, tourism and the heritage experience. // *Annals of tourism research* 28, 2(2001), 312-333.
7. Houg, Jia. The construction of literary tourism site. // *Tourism* 57, 1(2009), 69-83.
8. KZN Literary tourism [citirano: 2011-10-26]. Dostupno na: <http://www.literarytourism.co.za/>
9. Light, Duncan. Dracula tourism in Romania : cultural identity and the state. // *Annals of tourism research*. 34, 3(2007), 746-765.
10. McCabe, Scott; Stokoe, Elizabeth H. Place and identity in tourist's accounts. // *Annals of tourism research* 31, 3(2004), 601-622.
11. Muzej(i) (i) književnost(i) [tematski broj]. // *Muzeologija* 43/44 (2006/2007)

Prilog

KNJIŽEVNOST I UMJETNOST U KULTURNOM TURIZMU PRETAPANJA: PANNONIUS-VRANČIĆ

Helena Sablić Tomić

Nakana ovog dijela radionice jest pokazati mogućnost suglasje *riječi i drugih medija (slike, glazbe, scenskog pokreta)* kroz koje se mogu istraživati mitološki simboli, baštinske vrednote, sličnosti i razlike hrvatskog svakodnevnog života ukazujući pri tome na njihovu kontekstualnu kulturološku umreženost. Unutarnja narativna nit vodilja prepoznaje se u životnim pričama Pannoniusa i Antuna Vrančića. Najznačajnijim se čini motivi rijeke i mora

koji uvezuju put kulture koja potom povezuje srednjoeuropske zemlje. Radionica će biti podijeljena u pet tematskih cijelina (mitovi; baština; sličnosti; razlike; kontekst). Polazišta su u prezentaciji prostora (primarno se misli na hrvatske *locuse*) kroz koja su se kretali Pannonius i Vrančić.

I. *mitovi*: U njemu će se pozornost zadržati na pričama iz mitološkoga svijeta slavenskih legendi o vodenim bićima odnosno na onima iz hrvatskog kulturnog bestijarija.

II. *baština*: u tradiciju života uplest će se životopisi Janusa Pannoniusa, Antuna Vrančića, Petra Katančića, Fausta Vrančića, Franje pl. Cirakija koji su upozoravali na važnost rijeke i mora u širem regionalnom povezivanju. Tako je npr. F. Vrančić 1595. u djelu *Machinae novae* kroz 49 slika na pet jezika opisao različite uređaje koji su vezani uz rijeke i mora, a nužni su za poboljšanje i regulaciju života uz njih. Franjo pl. Ciraki u svojim dnevnicima slavi putovanje Dravom i Dunavom preko Budimpešte do Beča jer je na njima upoznao različite kulturološke navike Mađara, Hrvata, Austrijanaca, Nijemaca (kulinarske, običajne, jezične).

III. *sličnosti*: U motivima krajolika nacionalni se identitet u prostornim pretapanjima prepoznaje i u udaljenim europskim lokalitetima.

IV. *razlike*: Mikroskopičnim pogledom usmjerenim prema opisima detalja iz kulture svakodnevnog života čovjeka i prostora prepoznat će se njihove specifičnosti.

V. *kontekst*: Ukazivat će se na načine „dodira“ rubnih, kontaktnih prostora (Hrvatske s Mađarskom, Slovenijom, Vojvodinom, Bosnom i Hercegovinom, Italijom).

Nakana je radionice „Pretapanja; Pannonius - Vrančić“ kroz *slikopriče* prezentirati hrvatsku kulturnu baštinu, ukazati na one kulturološke zanimljivosti kojima se može povezivati i integrirati nacionalni prostor da bi ga se potom kao jedan *specificum* „pretopilo“ sa širim kontekstom. Na taj će se način ukazivati jednim posve novim postmodernističkim pogledom na višeslojnost hrvatskoga kulturnoga prostora, na njegovu kulturnu različitost i specifičnost kao mjerilo identiteta u odnosu na globalni tekst, ali i na njegovu prepletenost i komunikativnost. Upravo se njome mogu nastaviti međusobni kulturni dijalozi regija i gradova Podunavskih zemalja.

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA RADIONICA KURATIVNA ZAŠTITA, AKTIVNA STABILIZACIJA ILI INTERVENTNI ZAHVAT?

Pripremio
Damir Doračić

UVOD S KRATKIM OSVRTOM NA KURATIVNU ZAŠTITU ARHEOLOŠKIH
PREDMETA IZRAĐENIH OD ŽELJEZNIH I BAKRENIH SLITINA - **Damir Doračić**
(*Arheološki muzej u Zagrebu*)

Program:

1. **Đeni Gobić-Bravar**, Arheološki muzej Istre, Pula. PONOVDNA OBRADA ŽELJEZNIH PRAPOVIJESNIH PREDMETA i POPRAVAK ANTIČKOG KAMENOG CIPUSA – VELI BRIJUN
2. **Andrea Sardož**, Arheološki muzej Istre, Pula. INTERVENTNI ZAHVAT NA KERAMIČKOM PITHOSU
3. **Mihaela Grčević**, Etnografski muzej Zagreb. KURATIVNA ZAŠTITA ETNOGRAFSKOG TEKSTILA
4. **Antonina Srša**, Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb. KURATIVNA ZAŠTITA PREDMETA IZ ZBIRKE TEKSTILA I MODNOG PRIBORA MUZEJA ZA UMJETNOST I OBRT
5. **Zoran Kirchoffer**, Tehnički muzej, Zagreb. INTERVENTNI ZAHVATI U TEHNIČKOM MUZEJU

Pauza

6. **Mr. Valentina Ljubić**, Technisches Museum Wien i Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu, Odsjek za konzervaciju-restauraciju. MUZEJSKI DEPOT U POVIJESNIM ZGRADAMA – PREVENTIVAN PRISTUP OPTIMIZACIJI SKLADIŠTENJA I KONZERVATORSKIM MJERAMA U TECHNISCHES MUSEUM WIEN
7. **Petra Kursar**, Moderna galerija, Zagreb. PRIKAZ TRI INTERVENTNA KONZERVATORSKO –RESTAURATORSKA ZAHVATA NA UMJETNINAMA NICOLASA RÖRICHJA IDOLI IZ MODERNE GALERIJE, ZAGREB, GOSPE OD ROŽARIJA, KNEŽEV DVOR, DUBROVNIK I STOKA NA NAPAJANJU KOD RUŠEVINA, STROSSMAYEROVA GALERIJA STARIH MAJSTORA HAZU, ZAGREB
8. **Andro Šimičić**, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. INTERVENTNI ZAHVATI NA PAPIRNOJ GRAĐI
9. **Denis Vokić**, Sveučilište u Dubrovniku. ŠTO JE “REMEDIAL CONSERVATION”?

Đeni Gobić-Bravar

ARHEOLOŠKI MUZEJ ISTRE, PULA

PONOVDNA OBRADA ŽELJEZNIH PRAPOVIJESNIH PREDMETA

Veliki broj željeznih predmeta s prapovijesnog arheološkog nalazišta Nezakcij obrađeno je nakon iskopavanja sedamdesetih i osamdesetih godina 20. stoljeća. Nisu poznate korištene metodologije kao ni koja su primijenjena kemijska sredstva. Što opet vraća pozornost na važnost pravilne dokumentacije restauratorsko-konzervatorskih radova. Ovi su

predmeti preuzeti od strane odgovornog kustosa koji je primijetio njihovo propadanje. Svi su predmeti bili smrvljeni u veliki broj sitnih komadića. Zahvati su obuhvatili čišćenje svih ulomaka, lijepljenje na mjesto, popunjavanje nedostajućih dijelova, stabilizacija sredstvom za stabilizaciju korozije, zaštitno premazivanje.

Rad bi prikazao faze rada uz naglasak na neke problematike koje su uvijek aktualne prilikom rada s arheološkim željezom.

POPRAVAK ANTIČKOG KAMENOG CIPUSA – VELI BRIJUN

U otvorenom lapidariju brijunskog otočja izložen je veliki broj, uglavnom antičkih, kamenih spomenika. Kao što je uglavnom slučaj kod ovakvih starijih postava iz sredine prošlog stoljeća, kameni su spomenici spajani sa postoljem željeznim klinovima i cementnom žbukom. Ovaj je izbor izuzetno štetan za kamen. Često mu uslijedi pucanje samog spomenika radi korozije i dilatacije željeznog klina.

Zahvat se sastojao u detaljnom čišćenju svih ulomaka, odstranjivanju cementne žbuke, ponovnom lijepljenju ulomaka i zapunjavanju nedostajućih dijelova..

Rad bi prikazao faze rada uz osvrt na problematike vezane uz nekadašnje načine izlaganja muzejskih predmeta te uz problematiku nedostatka financija koja se ovdje očituje u činjenici da željezni klin nije odstranjen jer bi takav zahvat zahtijevao laboratorijsku obradu za koju institucija nije imala sredstava. Inače, zahvat na terenu je odrađen besplatno jer je bilo moguće odraditi posao uz druge zadatke vezane uz Brijune.

Andrea Sardoz

ARHEOLOŠKI MUZEJ ISTRE, PULA

INTERVENTNI ZAHVAT NA KERAMIČKOM PITHOSU

Pithos iz stalnog postava izložbe AMI-ja donesen je u konzervatorsko-restauratorsku radionicu na ponovnu restauraciju. Na prethodno restaurirani pithos izložen u stalnom postavu AMI-ja pao je pano, koji je visio iznad njega. Pithos je tako razbijen u više fragmenata. Razbijenu posudu, u kartonskoj kutiji, iz izložbe muzeja donijela je muzejska savjetnica Kristina Mihovilić. Keramika je pregledana i očišćena od viška gipsa kojim je cijela posuda bila prekrivena. Gips starije rekonstrukcije skinut je mehanički pomoću skalpela.. Očišćeni fragmenti konsolidirani su 15% otopinom Primala AC 33 u vodi, radi stabiliziranja porozne i jako suhe keramike. U trenutku kada se pithos razbio na fragmentima gipsa ostali su tanki slojevi keramike koja je bila u kontaktu sa gipsom. Kada se keramika osušila lijepljena je nitroceluloznom ljepilom Mecosan L-TR zajedno sa fragmentima gipsa ranije rekonstrukcije. Nakon lijepljenja posuda je pregledana, te je utvrđeno da je potrebno napraviti gipsane rekonstrukcije na pojedinim mjestima. Nakon izrade gipsanih rekonstrukcija, keramika je i dalje bila porozna, pa je restauratorica odlučila da je potrebno još jednom konsolidirati pithos. Druga konsolidacija napravljena je sa 5 % Paraloidom B 72 u acetonu. Rekonstruirani dijelovi retuširani su akrilnim bojama.

Mihaela Grčević

ETNOGRAFSKI MUZEJ U ZAGREBU

KURATIVNA ZAŠTITA ETNOGRAFSKOG TEKSTILA

Kurativna zaštita je termin koji označava direktnu aktivnost na kulturnom dobru s ciljem održavanja predmeta u stanju što bližem izvornom. Bitan zakon kod kurativne zaštite tekstila je da zahvat mora biti reverzibilan, tako da budućim generacijama ostavimo mogućnost da primijene bolje metode, kad se takve pojave. Za pravilan zahvat kod obrade predmeta važno je znati i njegovu namjenu u budućnosti, da li će biti deponiran ili trajno izložen. Kod zahvata se postojeći dijelovi stabiliziraju za novu podlogu, ne ulazi se u

rekonstrukciju predmeta, a iscrpno vođenje dokumentacije uz upute o pravilnom deponiranju i izlaganju je obavezno.

Antonina Srša

MUZEJ ZA UMJETNOST I OBRT, ZAGREB

KURATIVNA ZAŠTITA PREDMETA IZ ZBIRKE TEKSTILA I MODNOG PRIBORA MUZEJA ZA UMJETNOST I OBRT

U izlaganju će biti prezentirano pet muzejskih projekata planiranih i izvedenih radi potrebe kurativne zaštite predmeta od tekstila. Zbirka tekstila i modnog pribora tematski je podijeljena u nekoliko podzbirki: tapiserije, čipke, sakralni tekstil, odjeća i modni pribor, sagovi i ćilimi. Projekti su planirani i izvedeni za različite vrste tekstilnih predmeta koji su pohranjeni u depou zbirke tekstila i modnog probira, za predmete koji su izloženi u stalnom postavu i za predmete koji se izlažu na povremenim izložbama. Prilikom izrade projekta za povremene izložbe koje se održavaju van matične kuće značajan dio zauzima i zaštita predmeta prilikom transporta.

Zoran Kirchhoffer

TEHNIČKI MUZEJ U ZAGREBU

INTERVENTNI ZAHVATI U TEHNIČKOM MUZEJU

Cilj rada će biti ukratko opisati složenost interventnih zahvata na tehničkoj baštini, bilo pokretnoj ili nepokretnoj u zadanim vremenskim i financijskim odrednicama. Također će biti naglasak na čuvanju korištene tehnologije izrade pojedinog dijela, elementa, metalizirane površine ili cijelog predmeta. Primjeri će biti navedeni kako iz stalnog postava tako i iz depoa.

Kratak osvrt će biti na nužnoj suradnji sa kolegama te potrebnoj literaturi bilo iz prakse ili muzeologije. Nezaobilazan je i potreban alat zbog specifičnosti pojedinog predmeta ili korištene tehnologije.

Valentina Ljubić

TECHNISCHES MUSEUM WIEN

MUZEJSKI DEPOT U POVIJESNIM ZGRADAMA – PREVENTIVAN PRISTUP OPTIMIZACIJI SKLADIŠTENJA I KONZERVATORSKIM MJERAMA U TECHNISCHES MUSEUM WIEN

Sa preko 20.000 m² izložbenog prostora i sa zbirkom od procijenjenih 150.000 objekata, *Technisches Museum Wien (TMW)* jedan je od najvećih muzeja Austrije i ujedno jedan od najznačajnijih tehničkih muzeja Europe. Od polaganja kamena temeljca prošle su 102 godine razvoja i rasta zbirke, ali i velikih promjena u konzervatorsko-restauratorskom pristupu. Veliku prekretnicu predstavlja generalno saniranje zgrade muzeja i postavljanje novog postava stalne zbirke na prekretnici 20. u 21. stoljeće. U isto se vrijeme javila potreba za neodgodivim rješavanjem dugovremenih problema skladištenja velikog dijela objekata.

TMW trenutno raspolaže sa dva depoa ukupne veličine od 17.000 m². Od 2003 traje projekt inventure koji obuhvaća popis i unos svih objekata u datoteku, njihovo čišćenje i skladištenje. Cilj projekta je prva kompletna elektronska registracija cjelokupne zbirke te istovremeno poboljšanje stanja objekata i uvjeta skladištenja. Pri tome se velika pažnja posvećuje preventivnim mjerama zaštite - odgovarajućem izboru materijala i opreme, suzbijanju štetočina i poboljšanju klimatskih uvjeta. Ova načelna promjena u radu i razmišljanju, proces je koji se razvijao godinama i koji se još uvijek nadograđuje.

Petra Kursar

MODERNA GALERIJA ZAGREB

PRIKAZ TRI INTERVENTNA KONZERVATORSKO –RESTAURATORSKA ZAHVATA NA UMJETNINAMA NICOLASA RÖRICHA *IDOLI* IZ MODERNE GALERIJE, ZAGREB, *GOSPE OD ROŽARIJA*, KNEŽEV DVOR, DUBROVNIK I *STOKA NA NAPAJANJU KOD RUŠEVINA*, STROSSMAYEROVA GALERIJA STARIH MAJSTORA HAZU, ZAGREB

Prikaz tri konzervatorsko –restauratorska zahvata na umjetninama zatečenim u lošem stanju usljed neadekvatnog čuvanja i neprimjerenih prošlih restauratorskih zahvata. Nicolasa Röricha *Idoli*, ulje na platnenoj podlozi, je u prošlom restauratorskom zahvatu obilno premazana voštanom masom po oštećenjima i slikanom sloju što nije spriječilo njegovo ljuštenje i otpadanje na nekim mjestima u potpunosti do platnenog nosioca. *Bogorodice s Kristom u krilu* je slika na drvenoj podlozi s krednom osnovom i slikanim slojem tempere. Drvo nosioca i postojeća fiksna parketaža je crvotočna i mjestimično trula. Boja se ljušti zajedno s osnovom i prisutna su oštećenja od gorenja svijeća po sredini i lijevo. Oštećena je slika abrazijom i neprikladnim čišćenjem tako da su boje djelomično isprane.

Stoka na napajanju kod ruševina, ulje na platnenoj podlozi, je u prijašnjem restauratorskom zahvatu zalijepljena voštanom pastom na novo platno. Slikani sloj se mjestimično slabo drži za platneni nosioc, te na nekoliko mjesta nedostaje zajedno s podlogom u potpunosti do platnenog nosioca. Na cijeloj površini slike je sloj nečistoće i starog diskoloriranog laka. Napravljene su grube sonde i probe čišćenja u desnom gornjem kutu u prijašnjem zahvatu. Još na nekoliko mjesta abrazijom je uklonjen površinski sloj boje. U donjem dijelu slike u sredini nedostaje veliki dio slikanog sloja, te je na tom mjestu preslik i po rubovima kit koji prelazi na originalni dio slikanog sloja.

Andro Šimičić

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU

INTERVENTNI ZAHVATI NA PAPIRNOJ GRAĐI

Sve ima određenu trajnost i ništa nije vječno. Tako je i papir kojičini većinu naše pisane i tiskane baštine sklon propadanju, a ako je još pohranjen u nepovoljnim okolišnim uvjetima, njegovo se propadanje ubrzava. U konzervatorsko restauratorskoj struci cilj je djelovati preventivno, ali nažalost to nije uvijek moguće. Papirna građa često propada zbog nemara ili neznanja njenog vlasnika. Jedinice građe koje dolaze u konzervatorsko restauratorsku radionicu uglavnom su većeg stupnja oštećenja i potrebno ih je vratiti u stanje vizualne cjelovitosti po uzoru na izvornik te omogućiti lakšu manipulaciju predmetom. S druge strane naknadne intervencije ne smiju štetiti predmetu i moraju biti reverzibilne. Svaki predmet predstavlja novi izazov, ne samo zato što se radi o više vrsta knjižnične građe (knjige, rukopisi, novine, časopisi, grafički otisci, slike na papiru, karte, notni zapisi), već i zato što često dva naizgled identična predmeta zahtijevaju potpuno drugačiji pristup, ovisno o složenosti tehnologija izrade i prirode oštećenja na samom predmetu. Nakon konzervatorsko-restauratorskih radova predmeti se zaštitno opremaju i vraćaju vlasnicima. Vlasnici također od konzervatora dobivaju upute o pravilnoj pohrani i rukovanju građom kako bi joj osigurali trajnost i spriječili propadanje. Dužnost i obveza konzervatora i restauratora je i edukacija te podizanje svijesti o važnosti očuvanja naše pisane i tiskane kulturne baštine za buduće naraštaje.

Denis Vokić
SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU

ŠTO JE “REMEDIAL CONSERVATION”?

Prezentacija se bavi nastankom pojma “remedial conservation”, opravdanjem za njegovo izmišljanje i uporabu, problemima s prevođenjem na druge jezike i evaluiranjem opravdanosti postojanja upravo tog i takvog pojma. Kroz prikaz pojma “remedial conservation” kritički se evaluira anglosaksonske načine usustavljenja konzervatorsko-restauratorske struke i kritički se evaluira prihvatljivost nekih pojmova na razini semantičke logike.

HOW TO CREATE LINKED DATA

Prepared by
Gordon Dunsire and Mirna Willer
with

Goran Zlodi, Vlatka Lemić, Marijana Tomić, Drahomira Gavranović, Predrag Perožić

The workshop will discuss the process of transforming data/content into library linked data, defined according to the Final report of the W3C Library Linked Data Incubator Group [1] as the full range of cultural heritage and memory institutions including libraries, museums, and archives. The workshop will focus on linked data expressed in Resource Description Framework (RDF) triples and their visualization as RDF graphs. Samples of metadata from archives, libraries, and museums will be used to demonstrate how RDF allows different schema to be represented in a common format. The workshop will explore how to link the sample resources via their triples.

[1] <http://www.w3.org/2005/Incubator/ld/XGR-ld-20111025/>

POSTER PREZENTACIJE

REPRINTED BOOKS ON USERS DEMANDS (POD) BY EOD PROJECT AT NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY OF SLOVENIA

Alenka Blatnik, Matija Brumen
National and University Library, Ljubljana, Slovenia
alenka.blatnik@nuk.uni-lj.si

European libraries are hosting millions of books published from 1500 to 1900. Due to their age and value, they are often only accessible to users actually present at these libraries. The eBooks on Demand (EOD) network enables users to order digital copies of copyright free books from the EOD network libraries collections. An EOD eBook is a single full text PDF file of a public domain book digitised at the users' request. The libraries digitise the requested items and deliver them to the end users via the EOD service network. After paying, the user is able to download the eBook or have it sent on a data carrier.

In 2010 EOD network, which nowadays consists of more than 30 libraries from 12 European countries, expanded its services and is now also offering reprints made from the ordered eBooks. The user orders eBook and reprint, he receives eBook as a download or a CD, and reprint is sent to his home address and is later available for further orders on the Amazon store websites. There printed books, in a form of a facsimile, have the common EOD network cover page, ISBN number and a colophon.

A print on demand single reprint copy is a standard paperback book and therefore not the state of the art facsimile reprint. Contrary to the large scale offset book printing, the digital printing usually produces single or small quantities of printed editions. At the library users' request, many single copies have already been printed through the POD service and are now available at Amazon.

The question arises about how to install reprinted book of single copy edition in the library catalogue or collection. How to catalogue it? Since it can be reprinted anytime, what is its publishing year? When taking up the challenge, library professionals have stated conflicting opinions when the idea of including cataloguing in publication (CIP) in such reprints was expressed. To take into consideration the adopted decision of the Scientific Library Council in National and University Library, the Slovenian EOD reprints now include colophon, which would help in cataloguing if the reprint request would be submitted by a library or other similar institution.

VRIJEME U FRBR MODELU

Tina Đaković
Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti
tdakovic67@student.unizd.hr

Mladen Masar
Gradska knjižnica, Zadar
mmasar@gkzd.hr

Činjenica da dokumenti, odnosno objekti koji su predmet bibliografskog opisa, postoje u vremenu uglavnom je zanemarivana i u međunarodnim standardima, nacionalnim kataložnim pravilima, kao i u FRBR modelu. Aspekt vremena u bibliografskim opisima potiče brojne diskusije, a također je i temeljni izvor poteškoća pri opisivanju neomeđne građe, te posebno elektroničke građe koja postaje sve zastupljenija u knjižničnim katalozima. Vrijeme u bibliografskom opisu od posebne je važnosti i za staru građu i utvrđivanje povijesti knjige, to jest pojedinačnog primjerka. Digitalni resursi, zbog svoje nestalnosti i

promjenjivosti, također dovode pitanje vremena u prvi plan. Unatoč tome, knjižnična zajednica i dalje zanemaruje aspekt vremena - FRBR model ne sadrži entitet vremena i ne zahtijeva promatranje objekta bibliografskog opisa u vremenu. Međutim, muzejska zajednica je, promatrajući predmet zanimanja korisnika iz svoje perspektive, prepoznala važnost vremena, te ga uvrstila u entitete potrebne za funkcionalnost opisa pri stvaranju svog referentnog modela CIDOC CRM (Conceptual Reference Model), te utjecala na izradu modela FRBR - object-oriented. Stoga se u radu ispituju odnosi i entiteti FRBR konceptualnog modela u usporedbi s modelom FRBRoo radi utvrđivanja potrebe za uvođenjem aspekta vremena u bibliografske opise - najprije se pronalaze teorijska uporišta za istraživanje problematike, a zatim se prikazuju primjeri iz prakse koji pokazuju relevantnost i aktualnost navedenog problema, uzevši u obzir novo okruženje i promjenu paradigme u području organizacije informacija.

PLAYAWAY ZBIRKA U HRVATSKOJ KNJIŽNICI ZA SLIJEPE

Jelena Lešaja

Hrvatska knjižnica za slijepe, Zagreb

jlesaja@gmail.com

Hrvatska knjižnica za slijepe u svom fondu ima uglavnom brajeve i zvučne knjige, a PLAYAWAY odnosno Preloaded Audio Digital Player jedna je od inovacija u svijetu zvučnih knjiga. Iz izlaganja će se ukratko dobiti slika o tome što je PLAYAWAY i koje su njegove prednosti. Spomenut ćemo kako je Playaway došao u našu knjižnicu, kako smo ga obradili, smjestili, promovirali i ponudili ciljanoj skupini korisnika na posudbu, te kakve su bile povratne informacije.

PRIMJENA TEZAVRUSA U PRETRAŽIVANJU DIGITALNOG REPOZITORIJA ODSJEKA ZA INFORMACIJSKE ZNANOSTI FILOZOFSKOG FAKULTETA U OSIJEKU

Kristina Feldvari, Kornelija Petr Balog

Filozofski fakultet J.J. Strossmayer u Osijeku

Odsjek za informacijske znanosti

kfeldvari@ffos.hr

Digitalni repozitorij Odsjeka za informacijske znanosti Filozofski fakultet J.J. Strossmayer u Osijeku pohranjuje sve vrste intelektualnog sadržaja koje Odsjek proizvodi u svom radu kako svojom znanstvenom tako i nastavnom djelatnošću. Trenutno se u Digitalnom repozitoriju Odsjeka nalaze sljedeće zbirke: zbirka diplomskih radova studenata, zbirka studentskih radova na konferencijama i zbirka studentskih završnih radova. Digitalni repozitorij Odsjeka uglavnom pohranjuje elektroničke verzije radova u cjelovitom tekstu u MS-Word ili PDF formatu u zaštićenom pristupu s pripadnim metapodacima. U radu će biti opisana organizacija informacija u navedenim zbirkama uz pomoć predmetne obradbe odnosno mogućnost pretraživanja istih prema predmetu. Za predmetno pretraživanje koristi se prirodni jezik u obliku ključnih riječi autora radova kao i kontrolirani rječnik u obliku tezaurusa. Budući da je pretraživanje građe prema predmetu jedan od najvećih izazova bibliografske kontrole i organizacije, u radu će se prvo dati osvrt na norme i načela vezana uz uporabu tezaurusa kao popisa kontrolirani termina kod osiguravanja pretraživanja po predmetu, a potom će se prikazati struktura, funkcija i svrha tezaurusa u repozitoriju Odsjeka za informacijske znanosti te dati naznake budućeg razvoja.

OBRADA GRAĐE ZAVIČAJNE ZBIRKE U GRADSKOJ KNJIŽNICI MARKA MARULIĆA U SPLITU

Gordana Miolin
Gradska knjižnica Marka Marulića, Split
gordana.miolin@st.t-com.hr

Zavičajna zbirka Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu – Spalatina od samog osnivanja 60-ih godina dokumentira baštinu grada Splita i osvjetljava sve specifičnosti povijesnog naslijeđa Grada, njegovih znamenitih ličnosti i života u gradu uopće. Raznovrsna vrijedna i rijetka građa od početaka splitskog tiskarstva pa sve do današnjih dana prikuplja se, čuva, obrađuje i daje na korištenje u prostorima Knjižnice građanima Splita i okolice.

Razvojem informacijske i komunikacijske tehnologije u svijetu, a tako i u našem društvu (internet, računalni javno dostupni katalozi, mrežni katalozi i digitalizacija) omogućili su kooperativnu obradu, kao i brzo i lako pretraživanje i pronalaženje određenih informacija. Računalna obrada građe u Gradskoj knjižnici Marka Marulića obavljala se od 1989. god. u programskom paketu CROLIST, a od 1996. god. u programu MEDVED. Od 2006. god. do danas stručna se obrada obavlja u programskom paketu ZAKI. Knjižnica je 2009. god. započela sa digitalizacijom odabranih naslova svoje Zavičajne zbirke. Različiti programski paketi predstavljali su nove izazove u obradi Zavičajne zbirke koja s obzirom na raznovrsnost građe sama po sebi zahtjeva i danas poseban pristup. U radu se navode prednosti i poteškoće u stručnoj obradi građe Zavičajne zbirke tijekom proteklih godina.

Izgradnja vlastitih zbirki jedna je od temeljnih odgovornosti narodnih knjižnica koje kao davatelji lokalnih usluga odražavaju interese i kulturu lokalne zajednice i na taj način predstavljaju protutežu pritiscima globalizacije.

ZBIRKA U ZBIRCI ZBIRKA UDŽBENIKA ZA UČENJE TALIJANSKOG JEZIKA U ZBIRCI ZA TALIJANISTIKU KNJIŽNICE FILOZOFSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Marijana Mišetić, Nevia Raos
Knjižnica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
mmisetic@ffzg.hr

Poster daje prikaz zbirke udžbenika što ih posjeduje Zbirka za talijanistiku Knjižnice Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Njome se prvenstveno koriste studenti preddiplomskog i diplomskog studija talijanistike za potrebe usvajanja i usavršavanja znanja talijanskog jezika, te vještina u poučavanju talijanskoga kao stranog jezika. Ova *zbirka unutar zbirke* osim udžbenika sadrži priručnike, zbirke zadataka te drugu dopunsku i metodičku literaturu, namijenjenu učenju talijanskog jezika, raznoliku po metodologiji i publici kojoj se obraća.

Poster ukratko daje načela izgradnje ove zbirke, opisuje je i analizira te iznosi rezultate istraživanja njezina korištenja putem ankete upućene studentima-korisnicima Zbirke za talijanistiku. U zaključku se utvrđuje uloga i značaj zbirke udžbenika iz talijanskog jezika unutar Zbirke za talijanistiku Knjižnice Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, kao i uloga i značaj udžbenika koji, neovisno o mediju, ostaje primarno nastavno sredstvo u organiziranom učenju stranog jezika.

KOPIRANA GRAĐA KAO DIO KNJIŽNIČNOG FONDA

Diana Polanski, Vikica Semenski, Ljiljana Kolakovski
Knjižnice grada Zagreba, Zagreb
dpolanski@gkz.hr

Kopiranje građe kao mjera zaštite izvornika česta je praksa mnogih knjižnica, osobito zavičajnih zbirki, a koristi se za rad u čitaonicama ili u interne svrhe. Osim knjižne građe, kopira se i elektronička, te audio-vizualna građa. Ovaj način „zaštite“ rezultira stvaranjem „zbirki“ kopirane građe što dovodi do problema s evidencijom i pretraživanjem, a to uvelike otežava njeno korištenje u svrhe za koje je namijenjena.

Kako bi se stekao uvid u stvarno stanje, provedena je anketa u narodnim knjižnicama o kopiranoj građi koju posjeduju, razlozima kopiranja, vrsti kopirane građe, evidenciji, smještaju, pretraživanju i načinu korištenja. U izlaganju će se prikazati rezultati ankete, te kroz analizu stanje ukazati na probleme i moguća rješenja sukladna odgovarajućim zakonskim propisima, standardima i pravilnicima.

GRAFIČKA GRAĐA ZBIRKE ZAGRABIENSIA OD ORGANIZACIJE I OPISA DO TAGIRANJA

Vikica Semenski
Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica, Zagreb
vikica.semenski@gkz.hr

Grafičku građu, koja je dio zbirke Zagrabiensia Gradske knjižnice KGZ-a, čine razglednice, dopisnice, čestitke, fotografije, foto-albumi, grafičke mape i drugi likovni prikazi građa. Dio građe se digitalizira u okviru projekta Digitalizirana zagrebačka baština. Upravo je projekt digitalizacije potakao cjelovit prilaz grafičkoj građi, kako njenom opisu i pretraživanju, tako i opisu, pretraživanju i prikazu digitaliziranih preslika.

U izlaganju će se prikazati organizacija grafičke zbirke, razina opisa jedinica te izbor formata za prikaz i pretraživanje digitaliziranih preslika. Kroz pretraživanje konkretnih primjera pojedinih knjižnica, analizirat će se odnos opisa jedinice građe i opisa zbirke kao najznačajnijih elementa njihove vidljivosti u digitalnom okruženju, te ukazati na neke probleme koje primjena modela opisa zbirke donosi u knjižničarsku praksu.

DIGITALNE ZBIRKE NA WEB STRANICI SLOVENSKOGA ETNOGRAFSKOGA MUZEJA

Miha Špiček, Gregor Ilaš
Slovenski Etnografski muzej, Ljubljana, Slovenija
miha.spicek@etno-muzej.si

2010. godine u dokumentaciji Slovenskoga etnografskoga muzeja (SEM) počela je izgradnja web zbirki digitaliziranih fotografija te predmeta pod nazivom „Spletne zbirke SEM“ - <http://www.etno-muzej.si/sl/spletne-zbirke>. Ukupno je bilo predstavljeno 49 zbirki sa više od 23.000 jedinica. Projekt je bio realiziran u suradnji sa zavodom Neuropolis, koji je iz našeg muzejskog dokumentacijskog programa Minok pretvorio metapodatke u web aplikaciju, koju smo integrirali u našu web stranicu. Digitalizacija je bila financirana preko

europskog projekta Athena te se tako prikazuje i na Europeani. Naše analize (web statistika) i odzivi korisnika preko e-pošte su pokazale da su naše zbirke dobro prihvaćene. Tako je bio dostignut naš osnovni cilj a to je popularizacija kulturne baštine jer primjećujemo da ljudi često i ne znaju što se sve osim stalnih postava krije u muzejskim institucijama. „Spletne zbirke SEM“ nisu završen projekt i želimo ih dopunjavati sa novim zbirkama.

KNJIGE 16. STOLJEĆA IZ KNJIŽNIČNIH ZBIRKI MUZEJA SLAVONIJE OSIJEK

Marina Vinaj, Ivana Knežević
Muzej Slavonije, Osijek
marina.vinaj@mso.hr

Postersko izlaganje predstaviti će raritetna knjižna izdanja 16. stoljeća Muzeja Slavonije Osijek. Riječ je o bogatoj riznici pohranjenoj u nekoliko spomeničkih zbirki Odjela muzealnih tiskopisa Muzeja Slavonije: Knjižnici Hermana Weissmana; Knjižnici valpovačkog vlastelinstva Prandau-Normann te Gimnazijskoj knjižnici – fondu nekadašnjih osječkih gimnazija. Renesansna izdanja ističu se svojom bogatom opremom i ukrasima. Upravo ovi elementi čine zbirku muzealno zanimljivom i izložbeno dojmljivom. Ovu građu, stoga, možemo promatrati kao knjižničnu, ali i kao muzejsku dragocjenost. Na to ukazuje i sama obrada građe.

WEB KONTEKST JEDNE ZBIRKE

Marula Vujasinović
Jadranski zavod HAZU, Zagreb
marula@hazu.hr

Fond knjižnice Jadranskoga zavoda sadrži velik broj naslova knjiga, zbornika, časopisa i dokumentacije, a služi djelatnicima Zavoda kao jedan vid informacijske infrastrukture u radu na projektima iz područja pomorskoga prava i međunarodnog prava mora. Cilj rada je predstaviti jednu organiziranu zbirku i njeno mjesto u kontekstu suvremenih tekovina web okruženja. Ovdje se prikazuju faze rada u oblikovanju pomorskopravne zbirke i razni vidovi njenog predstavljanja. Temelji zbirke počivaju na svrhovitoj nabavi novih naslova odnosno izboru iz starijega fonda te stručnoj obradi, a taj se sadržaj treba, na adekvatan način, učiniti dostupnim ciljanoj skupini korisnika. Među ostalim, tome služe i mrežni katalog i pažljivo strukturirane web stranice, uz moguću ponudu raznih servisa koji su nastali u maštovitom web okruženju.

Ova tematski posebna zbirka organizira se kao dinamičan sustav, što implicira razvoj i brigu oko održavanja. Također se nastoje smanjiti na minimum eventualne prepreke u radu, koje mogu nastati zbog tehničkih nedostataka ili organizacijskih razloga. Vidljivost naše zbirke kao relevantne adrese korisnih podataka, povratna informacija o (ne)snalaženju u traženju zadovoljavajućih rezultata pretraživanja te potreba/želja/radoznalost u korištenju dostupnih servisa – pokazatelji su zacrtanoga smjera razvoja. Budući da je profil institucije i sadržaj obuhvaćene građe okrenut isključivo potrebama znanstveno-istraživačkoga rada, procjena kvalitete zbirke i njene komunikacije zasad nije mjerljiva parametrima iz komercijalnoga sektora.

Pomorskopravnu zbirku Jadranskoga zavoda treba dalje graditi, upotpunjavati je cjelovitim tekstovima (uz poštivanje svih prava i zadovoljavanje tehničkih pretpostavki), i na sve raspoložive načine nastaviti je predavati na korištenje znanosti. Ipak, valjalo bi razmisliti

i o objedinjavanju sličnih zbirki iz drugih institucija u jednu cjelinu na nacionalnoj razini, a također i uskladiti pristup s mogućim potrebama relevantnog komercijalnog sektora – ako je to u interesu nacionalnog plana i programa.

'PRIMITIVNI NARODI' I 'NEKRŠĆANSKE RELIGIJE'
LOKALNA PRIMJENA GLOBALNIH SUSTAVA ZA ORGANIZACIJU ZNANJA

Ana Vukadin
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
avukadin@nsk.hr

Većina klasifikacijskih i predmetnih sustava koji se danas koriste širom svijeta, poput DC, UDC ili LCSH, nastali su krajem 19. i početkom 20. stoljeća u okolnostima koje su se bitno razlikovale od današnjih. Prve kritike njihove univerzalne primjenjivosti javljaju se već 1970-ih godina. Početkom 21. stoljeća, u okruženju globalne razmjene informacija, 'globalizirani' sustavi se sve češće suočavaju se činjenicom da, kao kulturni artefakti, odražavaju određenu sociokulturnu paradigmu koja nije prikladna za sve vrste zbirki i skupine korisnika. Javlja se pojačan interes za oblikovanjem načela profesionalne etike u katalogizaciji, kao i teorijskih modela koji će omogućiti veću prilagodljivost sustava za organizaciju znanja (koncept 'kulturne gostoljubivosti'). S druge strane, sve ustanove koje preuzimaju postojeće sustave ili sudjeluju u kooperativnoj katalogizaciji moraju jasno prepoznati specifične potrebe svojih zbirki i korisnika te važnost lokalnog nadzora i kvalitetne predmetne analize, što su sve općeprihvaćene postavke koje se u praksi iz različitih tehničkih razloga često zanemaruju. U predavanju se, između ostalih primjera, kratko opisuju i primjeri iz prakse Odsjeka za sadržajnu obradu NSK u prilagodbi LCSH.

Nakladnik
Hrvatsko muzejsko društvo
Trg Maršala Tita 10
Zagreb
e-mail: hmd@hrmud.hr
www.hrmud.hr

Za nakladnika
Dubravka Osrečki Jakelić

Uredila
Mirna Willer

Tiskano
18. studenoga 2011. u Zagrebu